



# Dyslexieprotocol

(bijgewerkte versie 27 september 2021)

GLANSRIJK  
LEREN

**DR.-KNIPPENBERGCOLLEGE**

Nachtegaallaan 40 | 5702 KN Helmond  
0492-792079 | [admin@drknippenbergcollege.nl](mailto:admin@drknippenbergcollege.nl) | [drknippenbergcollege.nl](http://drknippenbergcollege.nl)

## Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Wat is dyslexie?	3
3. Een geldige dyslexieverklaring	3
4. Ondersteunings- en signaleringstrajecten	3
4.1 Het ondersteuningstraject voor dyslectische brugklassers	3
4.2 Het ondersteuningstraject instromers en tussentijds een dyslexieverklaring	4
4.3 Het signaleringstraject voor brugklasser waar mogelijk sprake is van dyslexie	4
4.4 Het signaleringstraject voor mogelijk dyslexie in andere leerjaren	5
5. Omgaan met dyslexie tijdens schooltijd	5
<i>Leerlingen die geen gebruik maken van Alina</i>	5
<i>Alinea noodzakelijk bij digitaal werken tijdens de lessen en de toetsen</i>	6
<i>Specifieke afspraken bij de talen</i>	6
<i>Vrijstelling van een moderne vreemde taal in de onderbouw</i>	6
6. Met dyslexie in de voorexamenklas(sen) en de examenklas	7
<i>Dispensatie voor een taal</i>	7
<i>Toetsweken en schoolexamens</i>	7
<i>Centraal eindexamen</i>	7
7. Bronnen	7
<i>Boeken</i>	7
<i>Sites</i>	7
<i>Tools</i>	8
<i>Apps</i>	8
Bijlage 1: Checklist dyslexieverklaringen scholen en instellingen	9
Bijlage 2: Dyslexiekaart	11
Bijlage 3: Wettelijke regels (school)examen(s)	13
Bijlage 4: Beoordelingsmodel Nederlands	15
Bijlage 5: Beoordelingsmodel Moderne Vreemde Talen	17

## **1. Inleiding**

Op onze school hebben we veel faciliteiten voor begeleiding om leerlingen de passende ondersteuning te geven. Dit geldt ook voor dyslectische leerlingen. Het doel van onze dyslexiebegeleiding is: het leerproces van een leerling vanaf de start te ondersteunen om uiteindelijk de leerling een passend diploma te laten behalen.

Het ondersteuningsaanbod voor leerlingen met dyslexie staat beschreven in dit protocol.

## **2. Wat is dyslexie?**

Bij dyslexie heeft een leerling al lange tijd hardnekkige problemen bij lezen en/of spellen.

## **3. Een geldige dyslexieverklaring**

Een geldige dyslexieverklaring is gebaseerd op degelijk psychologisch onderzoek dat verricht moet zijn door een gekwalificeerde orthopedagoog en/of psycholoog.

In bijlage 1 staan de eisen die aan een dyslexieverklaring worden gesteld.

## **4. Ondersteunings- en signaleringstrajecten**

### ***4.1 Het ondersteuningstraject voor dyslectische brugklassers***

#### *Tussen aanmelding en start schooljaar - voorbereiding*

Bij de aanmelding wordt duidelijk welke leerlingen met een dyslexieverklaring gekozen hebben voor het Dr.-Knippenbergcollege. De zorgcoördinator heeft (telefonisch) contact met alle ouders en vraagt de relevante documenten op. Na toelating gaan de remedial teachers de dossiers inhoudelijk bekijken. De dyslexieverklaring wordt in het leerlingvolgsysteem van Magister opgenomen.

#### *Tussen start schooljaar en herfstvakantie: het opstarttraject*

Een remedial teacher nodigt de leerling bij de start van het schooljaar uit voor een startgesprek. Tijdens dit gesprek wordt ook de invulling van de dyslexiekaart besproken (bijlage 2). De leerling ontvangt die korte tijd daarna.

Vervolgens start het traject 'omgaan met dyslexie in het voortgezet onderwijs'. De dyslectische leerlingen krijgen in een klein groepje wekelijks (ongeveer 6x) ondersteuning van een van de remedial teachers.

De volgende onderwerpen komen tijdens dat traject aan bod:

- Dyslexie: wat is dyslexie en hoe ga je er hier op school mee om?
- Alineal

- Tips voor het leren van de talen
- Leren leren (mindmappen)

Mocht een leerling nog extra begeleiding nodig hebben, dan wordt een kort individueel traject opgestart.

#### *Het vervolg – volgen van de leerling*

De remedial teachers volgen de dyslectische leerlingen. Als zij signalen krijgen dat een leerling extra hulp nodig heeft, dan wordt die dyslectische leerling uitgenodigd. Ook de leerling zelf kan hulp vragen bij de remedial teachers. Als het nodig is, wordt een begeleidingstraject gestart voor 6-8 sessies.

Met de dyslexiekaart kan de leerling altijd aan de vakdocenten laten zien welke faciliteiten de leerling heeft.

### **4.2 Het ondersteuningstraject instromers of het tussentijds verkrijgen van een dyslexieverklaring**

Zowel instromers als leerlingen die tussentijds een dyslexieverklaring ontvangen, krijgen een individueel opstarttraject (of in kleine groepjes) met de remedial teacher. De volgende zaken komen aan de orde: Alinea, dyslexiekaart en de hulpvragen die de leerling heeft.

Daarna is het traject identiek aan '*Het vervolg – volgen van de leerling*' hierboven.

### **4.3 Het signaleringstraject voor brugklasser waar mogelijk sprake is van dyslexie**

#### *Rond de herfstvakantie - toetsing*

Bij de lessen Nederlands worden Diataal toetsen afgenomen bij alle brugklassers. De resultaten daarvan komen bij de remedial teachers. Zij beoordelen of een leerling opvallend zwak scoort bij spelling en/of lezen. Zij betrekken daarbij ook de gegevens die vanuit de basisschool bekend zijn, waaronder het CITO-LVS en de eindtoets. In overleg met de zorgcoördinator worden de zwakke spellers en lezers geselecteerd.

#### *Van november tot april – remediëring in groepen*

De geselecteerde leerlingen krijgen in een groepje op donderdag het eerste lesuur begeleiding voor spelling en/of lezen. Deze ondersteuning wordt gegeven door de remedial teachers. Aan het einde van dit traject worden lees- en spellingstoetsen afgenomen om te zien of leerlingen vooruitgegaan zijn.

#### *April – doorverwijzing*

Voor leerlingen die niet vooruitgegaan zijn in spellen en/of lezen, wordt een eindverslag gemaakt en bekeken of zij aan de dyslexiecriteria voldoen. Dit verslag wordt ook naar de

ouders gestuurd. Als er voldoende signalen zijn, wordt de ouders geadviseerd om binnen zes weken een dyslexieonderzoek op te starten bij Opdidakt. Zij moeten dit onderzoek zelf betalen. Door een schoolcontract met Opdidakt zijn de kosten lager dan bij andere aanbieders.

Meestal is het onderzoek voor de laatste toetsweek afgerond. Als er een dyslexieverklaring komt, krijgt de leerling direct faciliteiten. Ook zal de remedial teacher een dyslexiekaart maken en ondersteuning bieden als er hulpvragen zijn.

#### **4.4 Het signaleringstraject voor mogelijk dyslexie in andere leerjaren**

Als door mentor en vakdocenten opgemerkt wordt dat een leerling mogelijk dyslexie heeft zullen de volgende stappen gezet worden:

- 1 De mentor vult een aanvraag voor een dyslexievooronderzoek in.
- 2 De zorgcoördinator verzamelt alle gegevens die over een leerling bekend zijn en bespreekt de aanvraag met de remedial teachers.
- 3 Als er vermoedens zijn van dyslexie, dan wordt een nulmeting gestart door de remedial teachers. Aansluitend volgt een remediërend traject van een half jaar, gevolgd door de eindmeting.
- 4 Voor leerlingen die niet vooruitgegaan zijn in spellen en/of lezen, wordt een eindverslag gemaakt en er wordt bekeken of zij aan de dyslexiecriteria voldoen. Als er voldoende signalen zijn wordt de ouders geadviseerd om binnen zes weken een dyslexieonderzoek op te starten bij Opdidakt. Zij moeten dit onderzoek zelf betalen. Door een schoolcontract met Opdidakt zijn de kosten lager dan bij andere aanbieders.
- 5 Als er een dyslexieverklaring komt, krijgt de leerling direct faciliteiten. Ook zal de remedial teacher een dyslexiekaart maken en ondersteuning bieden als er hulpvragen zijn.

### **5. Omgaan met dyslexie tijdens schooltijd**

#### *Leerlingen die geen gebruik maken van Alineal*

Deze leerlingen draaien normaal mee tijdens de lessen. Zij hebben de tools gekregen hoe om te gaan met dyslexie. Met hun dyslexiekaart kunnen zij aan de docenten laten zien welke faciliteiten zijn afgesproken. Bij toetsing hebben ze recht op extra tijd (25%). Dat kan ook via vermindering van opdrachten. In de toetsweken zitten zij bij de eigen klas. De surveillant heeft een lijst van de leerlingen die extra tijd krijgen (+25% van de tijd die voor de toets staat). Zo kunnen we garanderen dat deze leerlingen ook extra tijd krijgen.

Als er problemen zijn die voorkomen uit de dyslexie, kunnen zij zich melden bij de remedial teachers. Zij bekijken wat er nodig is om de problemen op te lossen waar de leerling tegenaan loopt.

### *Alineaaccount noodzakelijk bij digitaal werken tijdens de lessen en de toetsen*

Alinea is een app die uitstekend werkt op een iPad, maar ook op een computer. Het is vooral een voorleesprogramma dat op school en thuis gebruikt kan worden. Bij de start van het schooljaar kan een account voor Alinea aangevraagd worden. Er zijn verder geen kosten aan verbonden. Er zijn geen digitale boeken voor Alinea beschikbaar. Veel digitale schoolboeken die op de iPad staan, kunnen voorgelezen worden. Wil de leerling pagina's uit een boek of een stencil laten voorlezen, dan hoeft hij alleen een foto te maken met zijn iPad. De PDF kan direct voorgelezen worden.

Tijdens de vaklessen mogen leerlingen op hun eigen laptop of iPad met Alinea en hun digitale boeken werken. In de klas heeft de leerling de mogelijkheid om digitale schoolboeken te gebruiken.

In incidentele gevallen staat de school toe dat tussentijdse overhoringen en toetsen voorgelezen worden. Hier wordt een aparte regeling voor gemaakt. Te allen tijde moeten leerlingen zelf zorgen voor 'oortjes' of koptelefoon.

Tijdens de toetsweken worden de leerlingen die dyslectisch zijn en Alinea gebruiken in een computerlokaal ingeroosterd.

### *Specifieke afspraken bij de talen*

Naast het gebruik van een laptop met Alinea zijn er bij de talen afspraken gemaakt over de beoordeling van dyslectische leerlingen bij toetsen. Voor Nederlands zijn de afspraken te vinden in bijlage 4 en voor de moderne vreemde talen in bijlage 5.

### *Vrijstelling van een moderne vreemde taal in de onderbouw*

We krijgen steeds meer dyslectische leerlingen op school die vrijstelling vragen voor een of meerdere moderne vreemde talen. Voor Engels wordt geen vrijstelling gegeven. Alleen bij hoge uitzondering en op gefundeerde gronden kan vrijstelling van de lessen in een moderne vreemde taal bekeken worden. Deze leerlingen volgen gewoon de lessen zonder huiswerk- of toetsverplichting. Zo voldoet de leerling aan de onderwijstijd.

## **6. Met dyslexie in de voorexamenklas(sen) en de examenklas**

### *Dispensatie voor een taal*

Dyslectische leerlingen in het vWo mogen een verzoek doen voor dispensatie van de tweede moderne vreemde taal in het vierde leerjaar van het vWo (bijlage 3). Daar komt wel een ander vak voor in de plaats. Het verzoek tot dispensatie moet in februari/maart van het derde leerjaar schriftelijk door de ouders ingediend worden bij de decaan, tegelijk bij het vakkenkeuze. Het verzoek tot dispensatie wordt door de zorgcoördinator afgehandeld. Als het verzoek wordt ingewilligd, dan ontvangen ouders en leerling een officiële brief waarin de dispensatie is toegekend.

### *Toetsweken en schoolexamens*

Dyslectische leerlingen met een zeer laag leestempo mogen gebruik maken van verklanking met Alinea (voorlezen van teksten). Ze moeten daarvoor wel in het bezit zijn van een account. Het lettertype is net zoals bij het Centraal examen: Arial 12.

Tijdens de toetsweken zitten de dyslectische leerlingen bij de eigen klas. De surveillant heeft een lijst van de leerlingen die extra tijd krijgen (+25% van de tijd die voor de toets staat). Zo kunnen we garanderen dat deze leerlingen ook extra tijd krijgen.

De leerlingen die met Alinea willen werken zitten tijdens de toetsweken in een computerlokaal. Ze krijgen extra tijd en hebben de beschikking over een schoolcomputer met Alinea.

### *Centraal eindexamen*

Dyslectische leerlingen krijgen een half uur extra tijd voor een eindexamen. Ook hier geldt dat leerlingen gebruik mogen maken van verklanking van de examens (bijlage 3).

Voorwaarde is dat de leerling in de voorgaande schooljaren reeds gebruik heeft gemaakt van verklanking van toetsen. Het lettertype is voor alle leerlingen hetzelfde: Arial 12. De spellingcontrole mag aan staan.

Bij de eindexamens zitten de leerlingen in de examenzaal. De dyslectische leerlingen worden vooraan geplaatst, zodat zij geen last hebben van leerlingen die eerder klaar zijn.

## **7. Bronnen**

### ***Boeken***

Henneman e.a. – Protocol dyslexie voortgezet onderwijs – masterplan dyslexie 2013

### ***Sites***

- [dedicon.nl](http://dedicon.nl)
- [examenblad.nl](http://examenblad.nl)
- [lexima.nl](http://lexima.nl)
- [masterplandyslexie.nl](http://masterplandyslexie.nl)

### **Tools**

- [beterspellen.nl](http://beterspellen.nl) (spelling)
- [digischool.nl](http://digischool.nl)
- [engelsklaslokaal.nl/oefenen-met-grammatica/](http://engelsklaslokaal.nl/oefenen-met-grammatica/)
- [quizlet.com/](http://quizlet.com/)
- [lereniseenmakkie.nl](http://lereniseenmakkie.nl)
- [lereniseenmakkie.nl](http://lereniseenmakkie.nl) (leertips)
- [meestermichael.nl](http://meestermichael.nl)
- [wrts.nl](http://wrts.nl) (woordjes leren)

### **Apps**

- Beter spellen
- Clarospeak
- Dragon dictation
- Huiswerkplanner studiekring
- iMindmap HD
- SimpleMind+
- WRTS
- Alinea



## Bijlage 1 Checklist dyslexieverklaring voor scholen en instellingen

Vraag	Check
<b>Inhoud psychodiagnostisch rapport bij de dyslexieverklaring</b>	
Is er een psychodiagnostisch onderzoeksrapport bijgevoegd waarin minimaal de volgende onderdelen op navolgbare wijze aan bod komen? <ul style="list-style-type: none"> <li>• Onderkende diagnose (classificatie)</li> <li>• Verklarende diagnose (grondslag)</li> <li>• Indicerende diagnose (aanpak, samenhang met eventuele andere stoornissen, belemmeringen)</li> </ul>	
Staat er een datum op de verklaring? 1	
Blijkt uit de rapportage dat andere oorzaken van de lees- en spellingsproblemen zijn uitgesloten?	
Wordt duidelijk aangegeven welke specifieke belemmeringen op het gebied van lezen en/of spelling de student/leerling ondervindt?	
Wordt duidelijk aangegeven welke behandeling en materiele voorzieningen <b>deze</b> leerling/student nodig heeft?	
Wordt duidelijk aangegeven welke begeleiding <b>deze</b> leerling/student nodig heeft?	
Wordt duidelijk aangegeven welke compensaties/dispensaties <b>deze</b> student/leerling nodig heeft?	
<b>Kwaliteit van de professional</b>	
Is de verklaring ondertekend door een geregistreerde <b>deskundige</b> psycholoog of orthopedagoog? 2 <ul style="list-style-type: none"> <li>• GZ-psycholoog (BIG)</li> <li>• Kinder- en Jeugdpsycholoog (NIP)</li> <li>• Kinder- en Jeugdpsycholoog (SKJ)</li> <li>• Orthopedagoog generalist (NVO)</li> <li>• Postmaster orthopedagoog (SKJ)</li> <li>• Deelnemers NKD/NRD</li> </ul>	
<b>Vorm van de dyslexieverklaring</b>	
Is de geldigheidsduur aangegeven? 3	

1. Een gedateerde verklaring biedt de mogelijkheid om te checken of de in de verklaring opgenomen behandeling, begeleiding en compensaties/dispensaties nog van toepassing zijn en/of actualisatie aan de orde is.

2. De volgende register zijn openbaar:

- <https://www.bigregister.nl/>
- <https://www.psynip.nl/contact-en-service/vind-een-psycholoog.html>
- <https://skjeugd.nl/register-zoeken>
- <https://www.nvo.nl/zoek-een-pedagoog/zoeken-in-registers.aspx>
- <https://skjeugd.nl/register-zoeken>

Om te checken of een deskundige is aangesloten bij één van de kwaliteitsinstituten dyslexie kunt u de website [www.nrd-kd.nl](http://www.nrd-kd.nl) raadplegen. Op de website van de NVO <https://www.nvo.nl/zoek-een-pedagoog/zoek-een-dyslexiedeskundige.aspx> kunt u opzoeken of een daar geregistreerde orthopedagoog heeft aangegeven deskundig te zijn op het terrein van dyslexie.

3. Een diagnose is in beginsel onbeperkt geldig. De in de verklaring opgenomen behandeling, materiele voorzieningen, begeleiding, compensaties en dispensaties zijn dat niet. Een leerling heeft in het voortgezet onderwijs bijvoorbeeld baat bij heel andere faciliteiten dan op de basisschool.

(Bron: Ministerie van OCW – brief met referentie 1011478 – betreft dyslexieverklaringen 12-7-2016)

---

## **Bijlage 2 Dyslexiekaart**

Op de kaart staat wat de dyslectische leerling nodig heeft. De kaart hieronder is de volledige kaart.

**VOORZIJD**

**Dyslexiekaart**

**<Naam>**



**Recht op:**

Extra tijd of vermindering van opdrachten bij toetsen  
Gebruik van Alinea tijdens proefwerken, gewenst bij SO's (indien account)  
Proefwerken en SO's in lettertype Arial 12; regelafstand 1.15

**Gewenst vanuit de docent:**

Gebruik van luisterboeken bij Nederlands en de moderne vreemde talen  
Meer tijd voor luistertoetsen (eventueel apart met gebruik pauzeknop)  
Kleine leesbeurten in de klas met eventuele voorbereiding  
Eventueel aantekeningen op papier/digitaal aanbieden  
Aangepaste beoordeling bij Nederlands en de moderne vreemde talen  
Aanbieden van extra oefenmateriaal

**Leg deze dyslexiekaart tijdens lessen en toetsen zichtbaar op de hoek van de tafel.  
Zet bij proefwerken en SO's altijd 'DYS' bovenaan je antwoordblad.**

Datum: <datum> <naam>  
Remedial Teacher

---

## ACHTERZIJDE

---

### WAT DOE IK ALS LEERLING OM OP EEN GOEDE MANIER MET MIJN DYSLEXIE OM TE GAAN?

#### 1 **Tijdens de les:**

- zorg ik voor goede aantekeningen of ik kopieer ze.
- zorg ik voor een goede correctie van mijn huiswerk.
- vraag ik indien nodig om hulp.
- leg ik de dyslexiekaart op tafel.
- weet ik wat het huiswerk voor de volgende keer is.

#### 2 **Wanneer ik huiswerk maak:**

- zorg ik voor een goede planning.
- zorg ik voor een werkplek waar ik mij goed kan concentreren.

#### 3 **Wanneer ik de lesstof moet leren:**

- begin ik minimaal 5-6 dagen van tevoren.
- zorg ik voor een goede planning, waarbij ik de leerstof minimaal drie keer herhaal.
- maak ik gebruik van nagekeken, gecorrigeerde werkboekopdrachten.
- maak ik gebruik van websites en extra oefenopdrachten van de docent(e).
- leer ik actief; door het maken van eigen samenvattingen en/of mindmaps.

#### 4 **Bij toetsing:**

- lees ik nauwkeurig.
- maak ik gebruik van een markeerstift om belangrijke delen van de vraag te markeren.
- controleer ik mijn werk heel precies.
- zet ik duidelijk DYS bovenaan het antwoordblad en vraag ik zo nodig extra tijd.

#### 5 **Luisterboeken:**

- met je schoolpas te leen bij de bibliotheek.
- als het boek uitgeleend is kan deze via een ander filiaal gereserveerd worden.
- je kunt gebruik maken van:
  - \* 'De luisterbieb-app' (<http://www.bibliotheek.nl/luisterboeken.html>)
  - \* 'Passend lezen' (<https://www.passendlezen.nl/home>)  
Aanmelden via (<https://catalogus.aangepaslezen.nl/inschrijven>)
  - \* 'Superboek' (<http://www.superboek.nl/>)  
Aanmelden via (<http://catalogus.superboek.nl/inschrijven>)

### **Bijlage 3 Wettelijke regels (school)examen(s)**

#### **Voor schooljaar 2021/2022 geldt:**

De gangbare aanpassingen voor dyslectische kandidaten zijn verklanking (voorlezen van teksten) en extra tijd (maximaal een half uur).

Niet toegestaan zijn spellingkaarten, grammaticakaarten, stappenplannen of een digitaal woordenboek. Ook een andere beoordeling van examenonderdelen (met name spelling) is niet toegestaan.

Het gebruik van de computer als schrijfgerei is bij alle papieren, schriftelijke examens voor alle kandidaten, dus ook dyslectische kandidaten, toegestaan en bij dyslectische kandidaten wellicht voor de hand liggend.

#### *Tijdverlenging*

Op grond van artikel 55 van het Eindexamenbesluit kan bij centrale examens aan dyslectische kandidaten een maximaal 30 minuten tijdverlenging worden toegekend.

#### *Lettergrootte*

De papieren centrale examens worden sinds 2013 standaard geleverd in puntgrootte 12. Puntgrootte 12 is een adequate lettergrootte voor kandidaten met een leesbeperking. (Vergroten van examenwerk is daardoor niet meer toestaan.)

#### *Verklanking (audio)*

Op grond van de deskundigenverklaring kan de directeur aan een kandidaat met een leesbeperking het recht op audio (voorlezen) toekennen. (Kandidaten moeten gewend zijn om met spraaksynthese om te gaan. Tijdens de schoolexamens moeten ze ook met spraaksynthese gewerkt hebben.)

Het Knippenberg doet dit door middel van spraaksynthese (Alinea) waarbij de digitale tekst omgezet wordt in computerspraak.

#### *Computer als schrijfgerei*

Het gebruik van de computer als schrijfgerei is algemeen toegestaan, ook voor kandidaten zonder beperking. Bij gebruik van de computer hoeft voor leerlingen met een geldige dyslexieverklaring de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. Bij gebruik van de computer ziet de school erop toe dat de leerling geen toegang heeft tot hulpmiddelen die niet zijn toegestaan. Ook zorgt de school ervoor dat het werk niet verloren kan gaan.

#### *Overige regelgeving*

- In het Inrichtingsbesluit worden mogelijkheden vermeld voor (onder andere) leerlingen met dyslexie, die niet direct betrekking hebben op het centraal examen, maar hier volledigheidshalve worden vermeld.

Op het atheneum kan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal onder voorwaarden worden vervangen door dat in een ander vak. De ontheffing in het onderwijs werkt vanzelfsprekend door in het examen.

(Bron: [https://wetten.overheid.nl/BWBR0005946/2019-01-01#HoofdstukIII\\_Artikel26e](https://wetten.overheid.nl/BWBR0005946/2019-01-01#HoofdstukIII_Artikel26e))

- Voor de beoordeling van spelling gelden voor alle kandidaten dezelfde regels. Er is dus geen sprake van een verminderde aftrek voor dyslectische kandidaten of van het niet-meetellen van 'typische dyslexiefouten'. In beginsel geldt dit ook voor het schoolexamen. Het zonder meer schrappen van fundamentele exameneisen in het schoolexamen (spelling!) past niet binnen die uitgangspunten. Wel past daarbinnen een kritische kijk op de wijze waarop de spelling in het schoolexamen wordt beoordeeld. Krijgt de dyslectische leerling voldoende mogelijkheden om zijn zwakke spellingsvaardigheid door andere vaardigheden te compenseren, of wordt hij er (te?) hard en eenzijdig op afgerekend

(Bron: kandidaten met een ondersteunings-behoefte -  
brochure centrale examens vo 2022 - 13 september 2021 - versie 1.0.pdf  
(examenblad.nl)

## Bijlage 4 Beoordelingsmodel Nederlands

*De bijlage voor Nederlands wijkt af ten opzichte van de moderne vreemde talen. Dat komt omdat de eindtermen voor het centraal examen voor het vak Nederlands 'zwaarder' zijn in vergelijking met de moderne vreemde talen. Het gaat bij Nederlands om tekstverklaren en schrijfvaardigheid.*

	Niet-Dyslecten	Dyslecten
<b>Schrijven</b>		
Spellingtoetsen	Alle fouten fout rekenen	Alle fouten fout rekenen
Werkwoord-spelling	Alle fouten fout rekenen	Alle fouten fout rekenen
Ontleden	Alle fouten fout rekenen	Alle fouten fout rekenen
Schrijftoetsen/ opdrachten Stijlopdachten	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Per spellings- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0</li> <li>- Geen gebruik van spellingcontrole op computer toegestaan</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Per spellings- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0</li> <li>- Geldt voor de leerlingen in klas 4 t/m 6 havo en vwo bij schrijfvaardigheid, en voor de examen-kandidaten.</li> <li>- Geen gebruik van spellingcontrole op computer toegestaan</li> </ul>

<b>Lezen</b>		
Leestoetsen/ begrijpend lezen	Per spelling- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0	Geen spelfouten rekenen; met uitzondering van hoofdletters aan het begin en interpunctie aan het einde van de zin. Per fout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0
Verplichte literatuur lezen	Boeken lezen	Gebruik van luisterboeken/ e-books (zie de lijst van de mediatheek/bibliotheek)

<b>Luisteren</b>		
Luistertoetsen	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen.</li> <li>- Per spelling- en/of interpunctiefout 0,1 aftrekken met een maximum van 1,0</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen.</li> <li>- Geen spelfouten rekenen; met uitzondering van hoofdletters aan het begin en interpunctie aan het einde van de zin. Per fout</li> </ul>

		0,1 aftrekken met een maximum van 1,0
--	--	---------------------------------------

<b>Spreeken</b>		
Spreekopdrachten (zoals betoog, mondeling, spreekbeurt/debat)	Beoordelingsformulier	Dezelfde beoordeling als niet-dyslecten

<b>Centraal Examen</b>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>- mavo: lees- en schrijfvaardigheid</li> <li>- havo: lees- en schrijfvaardigheid</li> <li>- vwo: lees- en schrijfvaardigheid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Zie <a href="http://www.examenblad.nl">www.examenblad.nl</a></li> <li>- Woordenboekgebruik toegestaan</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Zie <a href="http://www.examenblad.nl">www.examenblad.nl</a>: 'Kandidaten met een beperking (algemeen)'</li> <li>- Woordenboekgebruik toegestaan</li> </ul>



## Bijlage 5 Beoordelingsmodel Moderne Vreemde Talen

<p>De bijlage voor Nederlands wijkt af ten opzichte van de moderne vreemde talen. Dat komt omdat de eindtermen voor het centraal examen voor het vak Nederlands 'zwaarder' zijn in vergelijking met de moderne vreemde talen. Bij de moderne vreemde talen gaat het uitsluitend over tekstverklaren.</p>		
	<b>Niet-dyslecten</b>	<b>Dyslecten</b>
<b>Schrijven</b>		
Woorden	Alle fouten fout rekenen.	Dyslexiefouten niet fout/soepeler rekenen.
Werkwoordspelling	Alle fouten fout rekenen	Indien het een opdracht betreft waar alleen werkwoordspelling wordt getoetst: alle fouten fout rekenen.  In vertaalzinnen fonetisch juist geschreven werkwoorden goed rekenen.  Dyslexiefouten niet fout/soepeler rekenen.
Brief schrijven	Alle fouten fout rekenen.	Dyslexiefouten niet fout/soepeler rekenen.
<b>Lezen</b>		
Leestoetsen/begrijpend lezen		Geen spelfouten rekenen.
Verplichte literatuur lezen	Boeken lezen	Gebruik van luisterboeken (zie de lijst van de mediatheek)
<b>Luisteren</b>		
Luistertoetsen	Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen.	Voldoende pauze tussen opgaven geven, zodat de leerling de vraag goed kan lezen.  Geen spelfouten rekenen.

<b>Spreeken</b>		
Spreekopdrachten - Betoog, mondeling, spreekbeurt	Beoordeling	Dezelfde beoordeling als niet-dyslecten.

## Soorten taalfouten

### **Niet fout tellen: Dyslexiefouten**

- Letters verwisselen (prefect i.p.v. perfect)
- Letters vergeten (instalation i.p.v. installation)
- Accenten ( age i.p.v. âge)
- Verkeerd hoofdlettergebruik (amerika, het Spel (Duits))
- Herhalingsfouten (bijv. 10x hetzelfde woord fout schrijven =één keer fout)
- Fonetisch geschreven woorden (technisi i.p.v. technici)

### **Wel fout tellen: Grammaticafouten**

- niet/foutief toepassen van de grammaticaregel (meervoudsfouten, fouten in werkwoorden, fouten in zinsconstructie) INDIEN GRAMMATICA SPECIFIEK GETOETST WORDT!

### **Wel fout tellen: Restfouten**

- Formuleringsfouten
- fouten met verwijswaarden, onvolledige zinnen, onjuiste woordkeuze, onjuiste zinsbouw
- onherkenbare fouten
- verkeerde inhoud
- interferentiefouten bij vertalingen (MVT) (bijv. Je bien 14 ans i.p.v. J'ai 14 ans)
- beschrijving in relatie met andere taal (bijv. mooi boy, elke Tag)